

DIAGNOZA POTRZEB KULTURALNYCH I POTENCJAŁU KULTUROTWÓRCZEGO MIESZKAŃCÓW GMINY KALISKA W RAMACH PROJEKTU „KULTURA NA SKRZYDŁACH PEGAZA”

[ogólne założenia – wstępny projekt do konsultacji]

opracowanie: **Damian Domański**

*Projekt zrealizowano w ramach programu „Dom Kultury + Inicjatywy Lokalne 2020”
ze środków Narodowego Centrum Kultury.*

Kalisza, lipiec 2020 r.

Niniejsza diagnoza jest owocem uczestnictwa Gminnego Ośrodka Kultury w Kaliskach w programie Narodowego Centrum Kultury „Dom Kultury + Inicjatywy lokalne 2020”. Głównymi założeniami programu są: zwiększenie zaangażowania domów kultury w życie społeczności lokalnej, pobudzanie i rozwijanie aktywności społecznej mieszkańców, wskazywanie nowych obszarów współpracy między mieszkańcami a ośrodkiem kultury, podtrzymywanie odkrytego potencjału społecznego.

Realizowany w ramach programu, projekt „Kultura na skrzydłach Pegaza” jest odpowiedzią na stawiane w nim wymogi. Dodatkowo zakłada zwiększenie wiedzy pracowników o aktywnościach, zasobach i potrzebach osób oraz grup realizujących oddolne inicjatywy na terenie Gminy Kaliska. Prowadzone badania diagnostyczne miały nam dać odpowiedź na następujące pytania dotyczące mieszkańców Gminy Kaliska:

- Czy mają świadomość uczestnictwa w kulturze?
- W jaki sposób w niej uczestniczą?
- Jak postrzegają działalność kulturalną w Gminie Kaliska?
- W jakich miejscach na mapie Gminy Kaliska widzą potencjał kulturotwórczy?
- Jak postrzegają działalność Gminnego Ośrodka Kultury?
- Jakie mają oczekiwania wobec Ośrodka Kultury?
- Czy posiadają potencjał do realizacji samodzielnych inicjatyw kulturalnych?

Odpowiedzi na te pytania uzyskaliśmy poprzez realizowane w okresie 1 maja – 30 czerwca 2020 roku badania ilościowe i jakościowe. Te pierwsze przeprowadziliśmy za

pomocą ankiety w formie papierowej i elektronicznej¹. Na drugie złożyło się kilka elementów: spotkania warsztatowe z młodzieżą (uczniowie klas 6-8 szkoły podstawowej) w siedzibie Gminnego Ośrodka Kultury, otwarte spotkania dla mieszkańców w Studzienicach, Piecach i Kaliskach, wywiady telefoniczne i wideokonferencje, akcje internetowe oraz happening w trakcie Kiermaszu Książki Używanej. **Diagnoza zawiera szczegółowe informacje na temat samych działań badawczych, opisuje i charakteryzuje wybrane grupy: młodzież, seniorów czy młodych rodziców oraz narzędzia (i ich skuteczność), jakie zostały użyte w diagnozie. Została ona wypracowana wspólnie z mieszkańcami Gminy Kaliska, którzy wzięli aktywny udział w procesie badawczym.**

1. GMINNY OŚRODEK KULTURY W KALISKACH

Na terenie Gminy Kaliska działa jedna instytucja kultury. Działalności Gminnego Ośrodka Kultury, bo o nim w tym miejscu mowa, przewodzi zasada, która mówi, że to samorządowa instytucja kultury pozyskuje i przygotowuje społeczność lokalną do aktywnego uczestnictwa w kulturze i współtworzenia jej wartości. GOK zgodnie ze swoim statutem oraz ustawą o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej prowadzi edukację kulturalną dla wszystkich grup wiekowych – dzieci, młodzieży, dorosłych i seniorów. Aktualnie jest to kilkanaście różnorodnych form aktywności. Wśród stałych form pracy przewagę mają formy kreatywne, w których uczestnicy mogą doskonalić określone umiejętności twórcze (zajęcia plastyczne, teatralne oraz wokalne

¹ Ankieta składała się z 14 pytań otwartych i zamkniętych oraz 3 pytań określających płeć, wiek i aktywność zawodową badanego (metryczka). Zostały one podzielone na dwa części: (1) Potrzeby kulturotwórcze oraz (2) Ocena dotychczasowej oferty kulturalnej Gminy Kaliska. Formularz był dostępny on-line od 5 maja do 30 czerwca 2020 r. Mieszkańcy społeczności lokalnej mogli wypełniać do od razu w wersji elektronicznej lub papierowej (dostępnej w siedzibie Gminnego Ośrodka Kultury i Biblioteki Publicznej). We wspomnianym okresie uzyskano 80 odpowiedzi na postawione pytania.

71 osób spośród ankietowanych to kobiety (88,8%), 8 osób to mężczyźni (10%), zaś 1 osoba odmówiła odpowiedzi na to pytanie (1,2%). Najwięcej ankietowanych to osoby w wieku 30-45 lat (46,3%) oraz 19-29 lat (21,3%). Dalej to osoby w wieku 46-59 lat (18,8%), 60 lat i więcej (12,5%) oraz w wieku 18 lat i mniej – 1 osoba (1,3%).

Ze względu na stan zawodowy ankietowanych możemy podzielić na: osoby zatrudnione na podstawie umowy o pracę – 60%, rencistów i emerytów – 11,3%, osoby bezrobotne – 10%, prowadzących własną działalność gospodarczą – 8,8%, uczniów i studentów – 5%, prowadzących gospodarstwo rolne – 2,5% oraz osoby, które nie udzieliły odpowiedzi – 2,2%.

dla dzieci i młodzieży, warsztaty malarskie, taneczne, rękodzielnicze i kulinarne, kółko szachowa, karate, robotyka) oraz pogłębiać wiedzę z danego zakresu zainteresowań (regionalizm, seanse filmowe). Celem działań instytucji jest nie tylko tworzenie i promocja kultury, ale także integracja środowiska lokalnego. W GOKu działa chór mieszany i Zespół AKORD KOCIEWIE. Uczestnicy zajęć ośrodka kultury biorą udział w wielu konkursach, i przeglądach, gdzie zajmują wysokie miejsca. Instytucja jest również organizatorem kilkunastu imprez cyklicznych o zasięgu lokalnym i regionalnym i ogólnopolskim, z których największa to Festyn Dni Kalisk. W GOKu można zobaczyć filmy czy wysłuchać koncertów nie tylko lokalnych artystów. W ramach instytucji działa również biblioteka. Instytucja jest otwarta na różne formy kultury i współpracy. Wśród partnerów stałych są zarówno szkoła, organizacje pozarządowe i grupy nieformalne.

Plan działalności kulturalnej Gminnego Ośrodka Kultury w Kaliskach jest systematycznie uzupełniany o nową ofertę spełniającą oczekiwania społeczności lokalnej. Jednocześnie kontynuowane są wcześniejsze działania i kierunki rozwoju będące odpowiedzią na zapotrzebowanie osób korzystających do tej pory z oferty, jak i próbą znalezienia nowych odbiorców. Za sprawą udziału w programie „Dom Kultury + Inicjatywy lokalne 2020” instytucja zamierza wykreować markę Gminnego Ośrodka Kultury w Kaliskach jako lokalnego lidera w dziedzinie kultury, gdzie pracuje doświadczony zespół pracowników a zakres działalności wykracza poza mury budynku.

Ocena dotychczasowej oferty Gminnego Ośrodka Kultury jest bardzo wysoka. Blisko 7 osób na 10 ankietowanych ocena ją jako dobrą i bardzo dobrą. Zaledwie 1% ankietowanych ocenia ją jako nieatrakcyjną.

2. OCENA DOTYCHCZASOWEJ OFERTY KULTURALNEJ NA TERENIE GMINY KALISKA

Działalność kulturalną na terenie Gminy Kaliska realizują liczne instytucje, organizacje pozarządowe oraz placówki.

DZIECI I MŁODZIEŻ

Nie najgorzej ocenia się także ofertę dla dzieci w czasie roku szkolnego i w czasie wakacji, jednak odrobinę słabiej już dla młodzieży szkolnej. Działania te są realizowane nade wszystko w Kaliskach, stąd młodzi mieszkający w innych miejscowościach gminy mają ograniczone możliwości udziału w zajęciach, nade wszystko z powodu braku możliwości dojazdu na zajęcia i powrotu z nich. Słuszne byłoby organizowanie spotkań i warsztatów adresowanych do dzieci i młodzieży przez różne podmioty bezpośrednio po zakończeniu zajęć lekcyjnych, aniżeli wieczorami, jak jest to realizowane w ramach zajęć baletu. Brakuje również oferty dla chłopców w wieku szkolnym, jednakże potrzeba ta – tak samo jak i inne - może być realizowana przez inne placówki, jak chociażby szkołę czy organizacje pozarządowe (również odpłatnie). Brakuje wprost zaadresowanej i realizowanej wespół z odbiorcami oferty kulturalno-społecznej dla młodzieży szkolnej (ostatnie klasy szkoły podstawowej oraz uczniowie szkół ponadpodstawowych). Jeżeli nie przyjmą zaproszenia do wspólnej aktywności w sportowych organizacjach pozarządowych, to mają problem ze znalezieniem czegoś ciekawego dla siebie. W czasie spotkań z mieszkańcami wybrzmiewała często propozycja organizacji dyskotek dla młodzieży szkolnej, które – w ocenie rodziców – byłyby bezpieczniejsze, bowiem odbywałyby się lokalnie. Ponadto oferta adresowana do młodzieży licealnej powinna być realizowana w weekendy, a to z racji niemożliwości uczestnictwa w aktywnościach kulturalnych w dni powszednie.

Dobłą opcją byłyby adresowane do młodzieży zajęcia tematyczne, które nie byłyby realizowane w cyklach, aby uczestnicy nie musieli się zobowiązywać do długoterminowego udziału. Młodym mieszkankom i mieszkańcom Gminy Kaliska brakuje także zindywidualizowanej przestrzeni spędzania wolnego czasu (skatepark, centrum młodzieżowe), gdzie mogliby realizować swoje pasje, podejmować pozaszkolną aktywność fizyczną oraz otrzymać wsparcie pedagogiczne.

Społeczność bardzo dobrze wspomina i ocenia działania Młodzieżowej Rady Gminy, która funkcjonowała przed kilkunastoma laty. Warto zastanowić się nad zainicjowaniem nowej – zapewne już w innej formie – grupy młodzieżowej, która włączyłaby się w działania lokalnej społeczności i otrzymałaby nowe umiejętności liderkie. Narybkiem dla tego środowiska mogliby być miejscowi harcerze, grupa

wolontariatu działająca w szkole, młodzieżówka przy OSP i uczestnicy zajęć realizowanych w GOKu.

DOROŚLI (W TYM SENIORZY)

Na wysokim poziomie oceniono festyny i imprezy plenerowe oraz spotkania autorskie i Dyskusyjnego Klubu Książki. Oferta dla dorosłych, w tym seniorów, została oceniona dostatecznie, przy czym ocena oferty warsztatowej (rękodzieło) trafia w oczekiwania mieszkańców i oceniona została dobrze. Przydałaby się oferta adresowana dla mamy i dzieci w wieku wczesnego rozwoju (do 4 roku życia). Jest również co raz więcej ojców świadomych swojego rodzicielstwa, toteż pod uwagę warto wziąć również przygotowanie oferty adresowanej i dla nich. Dużym uznaniem cieszą się działania Kaliskiego Klubu Seniora, który integruje i aktywizuje mieszkańców w wieku 60+. Mimo licznych inicjatyw odbierany jest on przez mieszkańców jako dość hermetyczny. Warto byłoby podjąć inicjatywę działań dla seniorów, którzy nie chcieliby deklarować długotrwałej współpracy (spotkania tematyczne).

ZAJĘCIA SPORTOWO-REKREACYJNE

Gminna instytucja kultury ma w swojej ofercie sporo zajęć sportowo-rekreacyjnych. W ocenie mieszkańców jest ona bardzo bogata i trafia do mieszkańców, bo jest pod nich programowana, przy czym pojawiają się głosy, że mogłaby ona być bardziej dostępna. Zauważana jest praca Lokalnego Animatora Sportu, jednakże wykorzystanie infrastruktury sportowej ma jeszcze wiele do życzenia.

OFERTA W SOŁECTWACH

Niektóre sołectwa integrują się i podejmują niezależną od instytucji kultury ofertę społeczną i kulturalną: Dzień Dziecka, Mikołajki, spotkania rekreacyjne przy świetlicach (np. w Studzienicach sąsiedzkie piątki z piłką plażową). Uznaniem mieszkańców cieszy się pikniki podejmowane przez parafie rzymsko-katolickie. Ważną rolę pełnią we wsiach sołtysi, jednak w niewielu wykazują oni zaangażowanie społeczne i podejmują

działania kulturalne. Na wyróżnienie zasługują Piece, gdzie w okresie wakacji i ferii zimowych – mimo ograniczonej bazy lokalowej – podejmuje się spotkania dla dzieci i młodzieży przy dużym udziale sołtysa. Z działań swojego lidera cieszą się również mieszkańcy nowego sołectwa Frank. Warto zastanowić się nad wsparciem liderским dla sołtysów i rad sołeckich, aby swoją misję w społeczności mogli realizować wyposażeni w stosowne umiejętności, wiedzę i kompetencję.

Co warte zauważenia, mieszkańcy wsi leżących na terenie Gminy Kaliska z reguły nie uczestniczą w zajęciach odbywających się w Kaliskach, zaś Kalisk w innych miejscowościach. Istnieje przy tym powszechna mentalność, iż wydarzenia odbywające się w Kaliskach są dla całej gminy, zaś w innych społecznościach są adresowane tylko owym mieszkańcom.

GOK chętnie włącza się w działania we wsiach, jeżeli społeczność wyraża taką potrzebę. Pracownicy instytucji kultury chętnie przyjeżdżają na wsi i realizują ofertę kulturalną.

USŁUGI BIBLIOTECZNE

Jeśli chodzi o ofertę skierowaną do konkretnych grup wiekowych lub tematyczną, to najlepiej oceniana jest usługi biblioteczne – 74% osób uważa, że są one świadczone dobrze lub bardzo dobrze. Mieszkańcy bardzo wysoko oceniają personel instytucji – za jego komunikatywność i profesjonalizm. Sama zaś biblioteka jest dobrze wyposażona i estetyczna. Ocenia się bardzo dobrze bogaty księgozbiór, bieżąco uzupełniany o nowości wydawnicze. Biblioteka oferuje spotkania z autorami książek, działają Dyskusyjne Kluby Książki, które koordynuje p. Dominika Fijał. Zajęcia odpowiadają na potrzebę rozmów o literaturze wśród dzieci i młodzieży lubiącej czytać. Oferta konkursowa biblioteki obejmuje wyłącznie często dzieci i młodzież, a szkoda, że nie jest adresowana do osób niepełnosprawnych. Ogromnym minusem jest brak niedostosowania architektonicznego dla osób z niepełnosprawnościami. W ocenie mieszkańców biblioteka jest miejscem trochę niedocenionym przez władze samorządowe i mieszkańców.

ŚWIETLICA SOCJOTERAPEUTYCZNA

W Kaliskach i Piecach odbywają się zajęcia świetlicy socjoterapeutycznej (5 godzina każdego dnia). Świetlica organizuje zajęcia popołudniowe dla dzieci i młodzieży szkolnej: sportowe i plastyczne. Spotkania te cieszą się zadawalającym zainteresowaniem.

SZKOŁA

Szkoła w Kaliskach prowadzi zajęcia integracyjne dla dzieci, młodzieży i rodzin. Są prowadzone zajęcia tańca kociewskiego wśród przedszkolaków. Odbywają się niektóre działania GOKu w budynku szkoły, np. BALET czy JUDO. Słuszne wydaje się realizowanie zajęć hobbystycznych bezpośrednio po zakończeniu zajęć lekcyjnych – skoordynowane z dowozami, bezpieczne.

ŹRÓDŁO INFORMACJI O PLANOWANYCH DZIAŁANIACH KULTURALNYCH

Większość z ankietowanych dowiaduje się o działaniach Gminnego Ośrodka Kultury w Kaliskach i innych podmiotów realizujących ofertę kulturalną nade wszystko z mediów społecznościowych (facebook) – 74% ankietowanych, ze strony internetowej GOKu lub miejscowego urzędu gminy – 64% oraz plakatów – 50%. Najmniej czerpią informacji z pracy lokalnej, w tym z Gońca Kaliskiego – 23%, ulotek – 19% oraz ogłoszeń parafialnych – 16%.

Ponadto 8 osób na 10 ankietowanych uważa, że polityka promocyjna i marketingowa Gminnego Ośrodka Kultury jest wystarczająca.

3. ZAINTERESOWANIA MIESZKAŃCÓW I CZAS WOLNY

Spośród wielu zainteresowań wymienianych przez mieszkańców w czasie prowadzonych badań, niejako na pierwszym miejscu pojawia się aktywność fizyczna. Blisko 31 ankietowanych odpowiedziało, iż w zakresie ich zainteresowań leży sport: bieganie, treningi obwodowe, jazda na rowerze, jeździectwo, piłka nożna i siatkowa,

spacery, jak również fitness i aerobik. 29% spośród badanych odpowiedziało, że interesuje się literaturą, lubi czytać książki, ale również podejmuje próby samodzielnego pisania. Wiele osób (18) bawi ogrodnictwo, uprawa ziemi i obserwacja przyrody. Sprzyjają temu walory przyrodnicze gminy: bliskość lasu i zadbane jeziora. 15 osób z ankietowanych interesuje się muzyką (słuchanie lub śpiewanie), zaś 14 osób lubi rękodzieło, a konkretnie szydełkowanie, szycie na maszynie, haftowanie, stolarstwo i odnawianie antyków, tworzenie ceramiki oraz florystykę. 10 osób spośród badanych odpowiedziało, że interesuje się kinematografią, lubi oglądać filmy (nie tylko w kinie). Po 9 osób opowiedziało, że lubi podróże lokalne i zagraniczne oraz interesuje się tańcem. Wśród zainteresowań leży tworzenie i odbiór sztuki (8), gotowanie, pieczenie i zdrowe odżywianie (7). Wspominano także o fotografii (3), sztukach scenicznych (3), motoryzacji (2), gry internetowe oraz media społecznościowe (2) oraz krzyżówki (1) i moda (1).

Bogate spektrum zainteresowań mieszkanek i mieszkańców Gminy Kaliska pozwala na budowanie szerokiej oferty kulturalnej.

Mieszkancki i mieszkańcy Gminy Kaliska wolny czas poświęcają nade wszystko rodzinie (77,5% badanych). Na tak wysoki wynik procentowy zapewne wskazuje spory udział w ankiecie kobiet – opiekunek ogniska domowego, zworników łączących rodziny. Wielu z pośród ankietowanych lubi w czasie wolnym czytać książki (72,5%), spotykać się ze znajomymi (60%) lub uprawiać ogródek i oglądać filmy oraz seriale (po 48,8%). Ciesząca się co raz większym zainteresowaniem Polek i Polaków aktywność fizyczna przekłada się również na formę spędzania wolnego czasu. Aż 45% mieszkanek i mieszkańców gminy Kaliska uprawia sport. Tyle samo lub spędzać czas wolny w kinie. 27,5% ankietowanych odpowiedziało, że chętnie uczestniczy w zajęciach zorganizowanych przez miejscową instytucję kultury. Podobna ilość osób spędza czas wolny korzystając z internetu, przeglądając media społecznościowe, YouTube czy grając w gry (26,3%). Udział w koncertach i wydarzeniach plenerowych (festynach i piknikach) deklaruje 23% ankietowanych. Niewiele mieszkanek i mieszkańców chodzi na wystawy i wernisaże (20%). Tyle samo podejmuje samodzielne próby artystyczne: maluje, pisze, fotografuje lub szyje (20%). 12,5% ankietowanych odpowiedziało, że lubi spędzać czas wolny w teatrze. Niezbyt wysokie uczestnictwo w ofercie kin, muzeów sztuki czy teatru jest wynikiem braku korzystania z oferty instytucji artystycznych.

Najbliższa galeria oraz multiplex znajdują się we Starogardzie Gdańskim, zaś teatr w Trójmieście.

Mieszkańcy najchętniej spędzają czas wolny z rodziną (70%), zaś z przyjaciółki lub znajomymi (21%) i samemu (8%).

4. POWODY BRAKU UCZESTNICTWA W KULTURZE

Połowa ankietowanych odpowiada, że nie uczestniczy w wydarzeniach kulturalnych z powodu braku czasu (przypomnijmy, że blisko 90% ankietowanych to kobiety). Co czwarta osoba odpowiedziała, że nie ma z kim zostawić dzieci na czas trwania wydarzenia lub starszego/schorowanego rodzica. Co piąta osoba odpowiada, że oferta nie jest dla niej atrakcyjna, jak również brakuje jej motywacji do udziału w spotkaniach. Co dziesiąta osoba podaje, że nie uczestniczy z powodu słabej promocji eventu, boi się o swoje bezpieczeństwo lub zdrowie. Co dwudziesta osoba narzeka na trudności logistyczne, że nie ma jak dotrzeć do miejsca odbywania wydarzenia.

W czasie rozmów z mieszkańcami częstokroć pojawiała się stwierdzenie, że powodem braku uczestnictwa w kulturze jest mentalność. Odbiorcami działań są z reguły te same osoby. Adresaci różnią się często w zależności od organizatora wydarzenia. Powodem braku uczestnictwa jest również uboga oferta dla osób w wieku 20-30 lat, czyli młodych rodziców.

5. W JAKICH WYDARZENIACH UCZESTNICZYLIBY MIESZKAŃCY?

Według badań ankietowych mieszkańcy Kaliska chętnie uczestniczyliby w koncertach (76% ankietowanych odpowiedziało „raczej tak” i „zdecydowanie tak”) i występach kabaretowych (63% odpowiedziało „raczej tak” lub „zdecydowanie tak”). W wystawach plastycznych malarstwa, rzeźby, fotografii czy rysunku chęć uczestnictwa wyraziło 45% ankietowanych. W spektaklach teatralnych uczestniczyłoby 53% ankietowanych, w zajęciach tanecznych dla dorosłych – 49%, wykładach i prelekcjach

popularnonaukowych - 45%, pokazach i seansach filmowych – 55%, w festynach plenerowych – niespełna 48%, w wieczorach tanecznych – ponad 41%.

Mieszkańcy gminy wykazują małe zainteresowanie udziałem w happeningach – 26% ankietowanych, wystawach czasowych, okolicznościowych czy tematycznych – 36%, warsztatach kulinarnych – 38%, w warsztatach i zajęciach plastycznych oraz rękodzielniczych (w tym hafciarskich) – 38%, spotkaniach literackich i Dyskusyjnego Klubu Książki – 34%, w festiwalach gier planszowych – 25%. W zlotach fanów motoryzacji lub historii uczestniczyliby niespełna 34% ankietowanych, zaś w imprezach rekonstrukcyjnych, promujących historię i dziedzictwo kulturowe – niespełna 33%. W warsztatach gry na instrumencie uczestniczyliby zaledwie 31% ankietowanych.

W dobie powszechnej cyfryzacji oraz trwających obostrzeń związanych z potencjalnym zakażeniem SARS-CoV-2 co czwarta ankietowana osoba jest zainteresowana udziałem w warsztatach i kursach on-line. Do najczęściej proponowanych tematów należy zaliczyć: warsztaty rękodzielnicze (makrama, podstawy haftu, ceramika, scrapbooking, quilling, szycie na maszynie, malarstwo, szydełkowanie), naukę tańca, naukę języków obcych, kulinarne, spotkania z podróżnikami i pisarzami, Dyskusyjny Klub Książki, nauka gry na instrumentach (gitara) i warsztaty fotograficzne.

6. CHĘĆ WŁĄCZENIA SIĘ W DZIAŁANIA SPOŁECZNO-KULTURALNE

Co drugi uczestnik badania ankietowego wykazuje gotowość do współdziałania z innymi na rzecz tworzenia i upowszechniania kultury na terenie Gminy Kaliska.

Spośród chętnie podjętych działań wspólnych wymienia się: spotkania regionalne i/lub dla regionalistów Kociewia na bazie dostępnej infrastruktury, nade wszystko Izbie Pamięci Izydora Gulgowskiego, festiwale podróżnicze, występy kabaretowe, naukę języka angielskiego dla dorosłych, pokazy filmowe (w tym kino plenerowe) połączone z klubem dyskusyjnym, koncerty, zajęcia plastyczne i rękodzielnicze, wieczorki i slamy poetyckie, warsztaty fotografowania i plenery, zajęcia klubu seniora, koncerty muzyczne, spotkania ze znanymi pisarzami, podróżnikami i sportowcami, zajęcia haftu,

warsztaty dla ogrodników-amatorów, spotkania sąsiedzkie ze śpiewaniem piosenek oraz ogniskiem/grillem.

Wspomina się również o aktywnościach sportowych i rekreacyjnych: zawodach sportowych, biegach lub marszobiegach, zajęcia salsy, jogę, zumbę, fitnessu i tańca dla dorosłych (w godzinach wieczornych), spotkania dot. zdrowego żywienia i trybu życia, turnieje piłki siatkowej, zawody wędkarskie, rajdy rowerowe i fanów motoryzacji, spacer po lesie (np. nordic walking), turnieje siatkówki plażowej, zajęcia rozwojowe dla dzieci, rajdy rowerowe.

7. INFRASTRUKTURA KULTURALNA

Mieszkańcy bardzo dobrze oceniają infrastrukturę kulturalną na terenie Gminy Kaliska. Budynek siedziby gminnej instytucji kultury jest zadbane, estetyczny i wyremontowany na przestrzeni ostatnich lat. Posiada dużą salę widowiskową, której mogą pozazdrościć sąsiednie samorządy. Budynek posiada wiele pomieszczeń, salek warsztatowych, dobrze wyposażoną kuchnię. W siedzibie GOKu znajduje się biblioteka publiczna (jedyna w gminie). Minusem budynku są bariery architektoniczne dla osób z niepełnosprawnościami, którzy nie mogą dotrzeć na poziom +1, gdzie znajduje się chociażby księgozbiór. Mieszkańcy wskazują również na brak odpowiedniej ilości miejsc parkingowych przy instytucji oraz większego placu w sąsiedztwie GOKu, gdzie mogłyby być realizowane większe wydarzenia kulturalne.

Pod auspicjami GOKu działa w Iwicznie Izba Pamięci Izydora Gulkowskiego – nauczyciela, poety kaszubskiego, współtwórcy pierwszego skansenu na ziemiach polskich we Wdzydzach. Miejsce to pełni funkcję regionalnej izby pamięci i ma charakter wystawienniczy. Ekspozycję ocenia się na odświeżoną i zadbaną. Miejsce jest znane mieszkańcom, jednakże niewielu w nim było. Izba na co dzień jest nieczynna, a otwierana jest po wcześniejszym umówieniu. Mieszkańcy ubolewają nad niewystraszającą promocją miejsca i dostępnością.

Niemalże każda miejscowość posiada własne miejsce spotkań. Świetlice są wyremontowane, bezpieczne i raczej dobrze wyposażone w sprzęt rekreacyjny i kuchenny. Zarząd nad budynkami od 2015 roku sprawuje Gminny Ośrodek Kultury

(7 świetlic). Mieszkańcy ubolewają, że w minionych miesiącach dostęp do świetlic został ograniczony i okraszony wieloma formalnościami. Dla pełnego wykorzystania zasobów lokalowych warto byłoby zastanowić się nad wypracowaniem nowych zasad korzystania z tej infrastruktury i ułatwić dostęp do świetlic – miejsc, które powinny być centrami życia społecznego mieszkańców danej wsi. Niektóre – w ocenie mieszkańców – nie są w pełni użytkowane. Na brak miejsca spotkań narzekają mieszkańcy sołectwa Frank (aktualnie korzystają z bazy GOKu), a także Pieców. Ci ostatni do dyspozycji mają aktualnie szatnię sportową umiejscowioną przy boisku sportowym. Dużą nadzieję pokładają w planach powstania w swojej miejscowości przestrzeni integracji osób w wieku 60+, czyli Klubu Senior+. Ponadto w Piecach znajduje się Chata Kociwska – zabytkowy budynek o charakterystycznej dla tego regionu zabudowie. Do niedawna swoją niepisaną siedzibę miało tam miejscowe Koło Gospodyń Wiejskich. Budynek obecnie nie jest użytkowany i wymaga modernizacji. Warto podjąć zintensyfikowane działania nad wypracowaniem dla tego miejsca nowych funkcji. Warta zauważenia jest zadbane przestrzeń wokół świetlicy w Studzienicach, która – choć niewielka – jest gotowa na realizację działań kulturalnych o charakterze ponadlokalnym. Nie mniej mieszkańcy gminy są zadowoleni z podjętych przez władze samorządowe inicjatywy mających na celu poprawę i uatrakcyjnienie przestrzeni kulturalnych i miejsc aktywności społecznych.

Ciekawym miejscem przyjaznym działaniom kulturalno-społecznym jest budynek dawnej szkoły w Bartelu Wielki. Przestrzeń ta jest wykorzystywana w czasie organizacji m. in. plenerów malarskich i rzeźbiarskich. Posiada niewielką bazę noclegową oraz spory teren rekreacyjny.

Place zbaw są na bieżąco remontowa i doposażone w nowe elementy, siłownie pod chmurą. W minionym czasie powstały miejsca aktywności w Piecach i Cieciorce. Na brak takiego miejsca narzekają jednak mieszkańcy Dąbrowy.

Na szczególną uwagę zasługują Ogrody Pastora Johanna Mühlradta w Płocicznie. Miejsce, które ma wielki potencjał kulturotwórczy i może stać się ciekawym miejscem rekreacji, działań kulturalnych, społecznych i atrakcją turystyczną, podobnie jak należący do prywatnego właściciela kompleks ogrodów we Franku. W 2017 roku

pojawiła się koncepcja odnowienia tego miejsca, które miałyby zostać zrealizowane przez władze samorządowe we współpracy z parafią.

Mieszkańcy wskazują na potrzebę większego wykorzystywania infrastruktury zajmowanej przez placówki oświatowe, które powinny być dostępne na działania kulturalne i społeczne w godzinach popołudniowych. Poprawa dostępności dotyczy również obiektów sportowych – stadionu, orlika czy hali w szkole. Sporym, a w pełni nie wykorzystanym miejscem, jest świetlica w Domu Strażaka w Kaliskach. Przy wypracowywaniu nowej oferty kulturalnej dla mieszkańców warto zastanowić się nad wykorzystaniem przestrzeni sakralnej (np. na koncerty).

8. ORGANIZACJE POZARZĄDOWE I GRUPY NIEFORMALNE

Na terenie gminy Kaliska działają liczne organizacje pozarządowe i grupy nieformalne. Do najliczniejszych należą Koła Gospodyń Wiejskich, które wspierają i włączają się w organizację wydarzeń inicjowanych przez instytucję kultury, podejmują działania promujące kulturę i kuchnię kociewską. Choć ich aktywność jest sporo, członkinie KGW czują się czasami nie do końca docenione przez społeczność i partnerów.

Drugą ważną grupą NGO-sów są Ochotnicze Straże Pożarne – organizacje troszczące się nade wszystko o bezpieczeństwo mieszkańców, jednakże realizujące – jak chociażby w Kaliskach – cotygodniowe zajęcia dla młodzieży, angażując ją do udziału w licznych turniejach i zawodach oraz oferując wypoczynek wakacyjny.

Do najbardziej znanych w środowisku lokalnym leży zaliczyć:

- Stowarzyszenie Kaliskie Pegazy – organizacja pozarządowa wspierająca działania Gminnego Ośrodka Kultury w Kaliskach,
- Stowarzyszenie Dziecko Miłości – skupiające nade wszystko rodziców osób z niepełnosprawnościami,
- Kaliskie Stowarzyszenie Seniorów, które integruje i animuje mieszkańców w wieku 60+ oraz realizuje liczne projekty o charakterze międzypokoleniowym,

- Stowarzyszenie Inicjatyw Lokalnych w Gminie Kaliska – organizacja, która wspiera, integruje i aktywizuje różne grupy społeczne, a w szczególności osoby zagrożone wykluczeniem społecznym, promuje i dba o rozwój sportu oraz podejmuje działania w sferze kultury, sztuki, edukacji i wychowania.

Na terenie Gminy Kaliska działają również liczne organizacje pozarządowe działające w zakresie kultury fizycznej. Niedawno reaktywowała się również grupa harcerska działająca przy kaliskiej szkole podstawowej.

Mimo bardzo licznej ilości stowarzyszeń obserwuje się brak szerszej współpracy długoterminowej, partnerstwa między organizacjami oraz między organizacjami i instytucjami. W ocenie mieszkańców brakuje konkurencyjności i nowych pomysłów w inicjowaniu działań społeczno-kulturalnych. Wskazuje się nad hermetyczność wielu spośród wymienionych organizacji.

Szansą dla zintensyfikowania działań sektora pozarządowego byłoby wypracowanie z władzami Gminy Kaliska wieloletniego programu współpracy organizacji pozarządowych z samorządem, który opierałby się nie tylko na dotowaniu zadań publicznych, a także zainicjowanie powstania stosownej rady/forum, w której znaleźliby się reprezentanci NGO-sów działających na terenie jednostki samorządu terytorialnego.

9. REKOMENDACJE

- wypracowanie dopasowanej i wypracowanej wspólnie z adresatami oferty kulturalno-społecznej dla młodzieży szkolnej, która byłaby realizowana w różnych miejscowościach, ale nie wymagała od uczestników długoterminowej deklaracji współdziałania,
- stworzenie miejsc przyjaznych młodzieży (centa młodzieżowe, skatepark),
- wypracowanie międzypokoleniowej oferty adresowanej do całych rodzin, nade wszystko dzieci i ich rodziców,

- podjęcie działań w celu przygotowania dopasowanej do potrzeb seniorów oferty kulturalno-społecznej, która będzie pełniła funkcję integrującą i aktywizującą (nade wszystko w Piecach),
- powiększenie zespołu kadry instytucji kultury o specjalistów w zakresie realizacji działań z młodzieżą oraz wzmocnienie kompetencji pracowników już zatrudnionych,
- zwiększenie wykorzystania istniejącej infrastruktury kulturalnej i sportowej oraz wypracowanie nowych, mniej formalnych zasad korzystania z niej,
- zlecenie realizacji zadań w zakresie kultury i sportu oraz opieki nad dziećmi i młodzieżą organizacjom pozarządowym,
- budowanie partnerstw między organizacjami pozarządowymi / grupami nieformalnymi / instytucjonalnymi,
- wypracowanie wieloletniego programu współpracy organizacji pozarządowych z samorządem lokalnym.